

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kolarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

V upravi stane mesečno Din 7.—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Pašičev dar — ljudstvu.

Posledice utrditve rumunsko-jugoslovanskih vezi se že kažejo. Komaj so se še končale poročne slavnosti v Belgradu, že sporoča oficijelni brzojav, da se vršijo tajna pogajanja glede vojaške zveze med Češkoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo, katera naj bi ne branila samo teh držav pred kakšnim napadom od strani Avstrije, Mažarske in Bolgarije, ampak naj bi jamčila Rumuniji od strani Jugoslavije tudi posest Besarabije.

S tem bi dobila zveza med temi državami, vsaj kolikor se Jugoslavije in Rumunije tiče, izrazito protirusko tendenco. Režimovci se bodo sicer izgovarjali, da hočejo Rumunijo zgolj braniti, ako bi ona bila od Rusije napadena. Če se pa pomisli, da pri takih prilikah obvede strani privedata sebi značaj napadenih in da nobena noče biti napadalec, je jasno, da nas Rumunija na podlagi take zveze lahko zaplete v vojsko z Rusijo zaradi stvari, na kateri nimamo absolutno nobenega interesa.

Rumuniji je bila že opetovano dana prilika, da reši besarabsko vprašanje na lep in miren način v sporazumu z Rusijo. Rusija glede tega vprašanja nikakor ni nepomirljiva, pač pa Rumunija, ki od ruske vlade zahteva, da brezpogojno prizna samovoljno aneksijo dežele, ki je po polovici naseljena od Ukrajincev. Dolžnost prijateljev Rumunije bi bila, da ji predložijo neobhodno potrebo, da se z Rusijo pomiri, ne pa da ji zasigurajo posest spornega ozemlja s pomočjo v slučaju vojske. To bi bilo tem lažje doseči, ker je Rumunija nujno navezana na Jugoslavijo tako nasproti Mažarski kakor nasproti Bolgariji; mi pa smo v neprimerno boljšem položaju nego Rumunija, ker nam Bolgarija sama ponuja roko sprave. Protijugoslovanski konvencijam Rumunije s kakšnimi drugimi nasprotniki Jugoslavije pa se mi lahko zavarujemo tudi s prijateljskim sporazumom z Rusijo. Sploh je Rumunija na nas tako navezana, da nam ni treba za njeno pomoč nasproti Mažarski žrtvovati svoje nevtralnosti za slučaj rumunsko-ruskega spora.

Ako se je Pašič kljub temu odločil na tako usoden korak, je storil to izključno v interesu francoske politike, ki hoče iz držav male antante napraviti žandarja na vzhodu in jugovzhodu Evrope v korist Francije, kakor je bil nekdanj tak žandar Avstrija v interesu Nemčije. Zavaljo prijateljstva do francoskega imperializma, dednega sovraštva do Bolgarije in želje, napraviti iz Besarabije izhodno operacijsko bazo za restavracijo Romanovcev v Rusiji, hoče Pašič sedaj vpreči jugoslovansko državo v voz vlaške protislovanske politike. To je tembolj neodpustno, ker se Češkoslovaška noče niti napram Rumuniji, niti napram Poljski na noben način obvezati za slučaj kakega konflikta teh dveh

držav z Rusijo, s katero je sklenila ravnokar pogodbo.

Čisto v smislu sedanjega protiljudskega in absolutističnega režima je, da Pašič sklepa take dalekosežne pogodbe, s katerimi se angažira življenje jugoslovanskih državljanov, tajno, brez parlamenta, napram kateremu se bo najbrž zavaroval s

tem, da bo obveznosti, katere bo sklenil z Rumunijo, oblekel v obliko tajnih klavzul.

Sedanji režim naj vzame na znanje, da on pač lahko sklepa tajne klavzule, kakor in kolikor jih hoče, da pa je izvrševanje teh določb odvisno od ljudstva.

Vojaška pogodba z Rumunijo proti Rusiji. Tajna pogajanja Pašičeva.

Belgrad, 9. junija. (Izvirno.) O priliki kraljeve poroke so se sestali Bratianu in Duca, dr. Beneš s predstavniki češkoslovaške države ter Pašič in dr. Ninčić. Na tem sestanku so konstatirali, da vlada med temi tremi državami popolno soglasje v vseh vprašanjih. Ko so končali z debato o uspehih na genovski konferenci, so razpravljali tudi o predstoječi konferenci v Hagu. Konstatirali so, da so taki sestanki zelo koristni in da se bodo vsled tega vršile slične konference periodično.

Belgrad, 9. junija. (Izv.) Včeraj se je vršil sestanek med Pašičem, Bratianujem in dr. Benešom. Ti trije predstavniki so razpravljali o vojaški pogodbi med temi državami. Pašič in dr. Ninčić držita ta pogajanja v največji tajnosti. — Eden izmed

aktivnih ministrov je glede teh pogajanj izjavil, da o njihovem poteku niso informirani niti člani vlade. On je mnenja, da Pašič nikakor ne sme skleniti te pogodbe, ki bi značila, da se izpostavimo vednemu sovražstvu Rusije. Kajti v vprašanju Besarabije ne gre samo za boljševiško vlado. Aneksije Besarabije ne bo priznala nobena ruska vlada. Zato ne bi Jugoslavija smela v tem vprašanju prožiti Rumuniji nobene pomoči. Bratianu hoče seveda izkoristiti svečano razpoloženje, ki vlada radi poročnih svečanosti v Belgradu. Vendar pa je minister mnenja, da se slična pogodba ne bo sklenila, kajti ona nas bi speljala samo v zelo dvomljive avanture, niti najmanj pa nam ne bi mogla koristiti.

Nesrečno zunanje posojilo.

Belgrad, 9. junija. (Izv.) V opozicijskih parlamentarnih krogih vlada veliko nezadovoljstvo radi posojila, ki ga je sklenila vlada z Blerovo skupino, in to predvsem radi poraznih pogojev. Posojilni kurs je 86.75 tako, da bi v celoti dobili 26,025.000 dolarjev. Toda z ozirom na to, da moramo naprej plačati 8 odstotne obresti, bomo dobili le 23,625.000 dolarjev. Poleg tega je vlada sklenila, da uporabi 16 milijonov dolarjev za tekoče potrebe, ostanek pa se bo uporabil za gradbo železnice.

Dne 6. t. m. pa je nastopil v prašnju posojila nov položaj. Ameriški poslanik je obiskal finančnega ministra Kumanudija in zahteval od njega, da se iz tega posojila poravnava Ameriki dolg petrolej-

skemu sindikatu za nabavo petroleja. Iz dejstva, da je vlada podpisala posojilo tako sramotnih pogojev, smatrajo parlamentarni krogi, da so na posojilo predvsem zainteresirane izvestne vladne politične stranke, ne pa država. Vlada je že tudi določila parlamentu njegovo končnoveljavo besedo glede posojila: V smislu dogovora dobi namreč takoj po podpisu pogodbe, 23,625.000 dolarjev, ako pa parlament posojilo odkloni, mora vlada Blerovi grupi vrniti 30 milijonov dolarjev. In tako je z razliko 6,375.000 dolarji preudicirano glasovanje parlamenta, ki bo moral v imenu izgube 6,375.000 dolarjev (ali 1 milijarde 539 milijonov, 750 tisoč kron) odobriti posojilo!

Prometna mizerija v Dalmaciji. Posledice režima.

Belgrad, 9. junija. (Izv.) Posl. Jugosl. kluba dr. Janko Šimrak je stavil dne 7. junija na železniškega ministra upit, v katerem slika žalostne prometne razmere v Dalmaciji. Razmere so pod kritiko, radi njih je onemogočena prehrana Dalmacije. Ceste so prav tako uničene in onemogočene za vozovni promet. Cela Dalmacija razpolaža samo s 5 lokomotivami. Ljudstvo vsled tega strada tako, da je prijav-

ljenih več smrtnih slučajev radi lakote. Slabe prometne razmere upropačajo dalmatinsko industrijo. Uničena je dalmatinska industrija boksita, ker je onemogočen dovoz. Ves dovoz in prevoz imajo v rokah parobrodne družbe, ki, izkoriščajoč prometno mizerijo, zahtevajo naravnost nezasižane cene. Poslanec zahteva, da se uporabi del zunanje posojila za izboljšanje prometnih sredstev v Dalmaciji.

Poročne svečanosti.

Včeraj na vse zgodaj so bile belgrajske ulice polne občinstva. Ob sedmih zjutraj so mnogoštevilne čete orožništva in policije napravile po ulicah gost korдон, za katerim je stalo na tisočih občinstva. Ob osmih se je na ulicah pojavil topniški polk belgrajske trdnjave, za njim pa nepregledni bataljoni drugega vojaštva, ki je bilo dobro oblečeno. Nato so prišli poslanci, ministri, deputacije, zastopniki tujih držav ter ženin in nevesta s svojim številnim svatbenim spremstvom.

Ob pol enajstih so začeli prihajati svatve v saborno cerkev, ob enajstih so se začeli cerkveni obredi, in čez 10 minut je bila poroka končana.

Na povratku na dvor je močno padla dež. Po obedu se je vršila vojaška parada, katero sta opazovala novoporočenca na posebni tribuni. Cel dan se je vršilo v Belgradu več prireditev in koncertov.

Poročilih listov se bo peljala kraljeva dvojica danes popoldne skozi Ljubljano na Bled.

KRALJEV BRAT JURIJ.

Belgrad, 9. junija. (Izvirno.) Vesti, da je prispel princ Gjorgije, brat Aleksandra v Belgrad na poroko, ne odgovarjajo resnici. Nasprotno je treba z ozirom na te vesti povdariti, da v programu poročnih svečanosti ni bil kraljev brat nikjer omenjen in ni bilo za njega določeno nobeno mesto.

Stavka kovinarjev v Milanu.

Milan, 8. junija. (Izv.) Na zborovanju stavkajočih kovinarjev je prišlo do spopada sindikalistov in komunistov z vodstvom stavke, pri čemer so tajnika delavske zbornice pretepli in ga nagnali iz dvorane. Sindikalisti in komunisti zahtevajo, naj stavkovno vodstvo proglasi tekem 36 ur splošno stavko. Ako se to ne zgodi bodo postopali na svojo pest.

Današnja predborza.

Zagreb, 9. junija. (Izv.) Pešta 32 do 32.50, Berlin 96.50—98, Italija 14.20, London 1224, Newyork 260—262.33, Pariz 24.50, Praga 529—531, Dunaj 1.80, Švica 52.

Curih, 9. junija. (Izv.) Pešta 0.58, Berlin 1.75, Italija 27.05, London 23.49, Newyork 52.50, Pariz 47.50, Praga 10.10, Dunaj 0.035, Bukarešta 3.80, Zagreb 1.90, Varšava 0.13, Holandsko 204.10.

Politični dogodki.

+ Jugoslovanski listi so o priliki poroke kralja Aleksandra zavzemali najrazličnejša stališča. Omeniti nam je predvsem hrvaško časopisje. Izvzemši režimske vlad-

Tunel.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

»Nihče naj nam ne gane mezinca za ta prokleti tunel!« To je bil odmev drugih govornikov. »Nihče!« In grmeče pritrjevanje, ki se je slišalo milje daleč, je razodevalo obče razpoloženje. Ti govorniki so našlevali vse nevarnosti pri gradnji. Govorili so o vseh žrtvah, ki jih je zahteval tunel že pred katastrofo. Okroglo 1800 v šestih letih! Ali je to nič? Ali nihče ne misli na onih 1800, ki jih je povozilo, zmečkal, razbito? Govorili so o »krivenčenju«, ki je mučilo tisoče cele tedne in zaradi česar bo marsikdo trpel celo življenje.

»Maca smo spregledali!« so rjovelj govorniki. (Deloma so bili podkupljeni od paroplovnih družb, ki so hotele dograditev tunela čimbolj zavleči.) »Mac ni prijatelj delavcev! Neumnost in laži! Mac je rabelj kapitala! Največji rabelj, ki ga je kdaj zemlja nosila. Mac je volk v ovčji koži! 180.000 ima udinjnih! 20.000 pri njegovem peklenem delu polomljenih ljudi zmaže letno v svojih bolnišnicah, da jih potem požene k vragu — pohabljeni, končani za zmerom! Naj zginejo na cestah ali pocrkajo v asilih, Macu je to vseeno! Neizmerno mnogo človeštva je uničil v teh šestih letih! Konec! Mac naj gleda, odkod bo najel ljudi! Zamorce iz Afrike naj pokliče, sužnje za svoj »peklo!« — kaznjence in prisiljenec naj kupi od vlad! Le ogledite si vrsto krst tam-le! Dva kilometra dolga vrsta, krsta ob krst! Odločite se!»

Tuljenje, divjanje, rjojenje! To je bil odgovor.

Cele dneve je divjal boj v Mac City semlerija. Tisočkrat so ponovili iste dokaze, za in proti.

Treliji dan je govoril Allan sam.

Dopoldne je vpepelil Maud in Edith in popoldne — še omočen od žalosti in bolečine — je govoril ure in ure tisočim. Čim dalje je govoril in čim glasneje je vpil skozi rog, tembolj je čutil, kako se mu vrača njegova stara moč in njegova stara vera v njegovo delo.

Njegov govor, ki so ga bili naznanili z meter visokimi plakati, so vpili istočasno na različnih krajih gruščevine v nemškem, francoskem, italijanskem, španskem, poljskem in ruskem jeziku. V stotisoč in stotisoč izvodih so ga vrgli preko zemeljske oble. V istem času so ga hrobili v sedmih jezikih na Bermudih, Azorih, Finisterri in Biskavi skozi govornilni rog preko delavskih trum.

Allana so sprejeli z molkom. Ko si je delal pot skozi množice, so se mu umikali in nekaferi so celo prišli za kape. Nobenega glasu ni bilo slišati, in ulica mirle tišine, v kateri je vsak pogovor zmrznil, je razodevala njegov pot. Ko se je prikazal na vagonu sredi morja samih glav — isli Mac, ki so ga vsi poznali, s katerim je že vsak govoril, ki mu je že vsak slisnil roko, čegar močno, belo zobovje je vsak poznal — ko se je prikazal, konjski poganjaček iz Uncle Toma — je neizmerno zavalovilo preko polja, elementarno zgibanje množic, krč velike vojske, ki se je slišnila kakor zagode, ki jih hidravlične stiskalnice zabijajo proti središču: a nisi slišal glasu.

Allan je vpil v megafon. Vsak slavek je zatrobil na vse štiri strani neba. »Tu stojim, da govorim z Vami,

tunnelmen!« je začel. »Jaz sem Mac Allan in poznate me! Kričite, da sem umoril tritisoč ljudi. To je laži! Usoda je močnejša od človeka. Delo je ubilo onih tritisoč! Delo je bilka in v bilki so mrtvi! Delo umori v samem New Yorku, ki ga poznate, dnevno pešindvajset ljudi! Toda nihče ne misli, da bi popustil delo v New Yorku! Morje umori letno 20.000 ljudi, a nihče ne misli, da bi pustil delo na morju. Prijatelje ste izgubili, tunelci, vem! Tudi jaz sem izgubil prijatelje — prav kakor vi! In smo boji! Kakor pri delu, smo tovariši tudi v izgubah! Tunnelmen...« Poizkusil je spel zanehtiti navdušenje, ki je delavske trume priganjalo k dozdnevno nemogočemu delu. Dejal je, da tunela ne gradi v svoje veselje. Da ima tunel nalogo pobraliti dva svetova, dve kulturi. Da bo tunel nudil tisočim kruha. Da se tunel ne gradi samo v obogatitve posameznih kapitalistov, temveč je prav tako laži ljudstva. Baš to je bil njegov namen. »Vaš, tunnelmen, je tunel tam spodaj. Vi sami ste delničarji sindikata!«

Allan je čutil, kako je preskočila iskra od njega na morje samih glav. Vzkliki, vpitje, premikanje! Slik je bil dosežen...

»Jaz sam sem delavec, tunelci!« je trobil Allan. »Delavec kaor vi sami. Jaz sovražim strahopelce! Proč s strahopelniki! Pogumni pa naj ostanejo! Delo ni samo sredstvo, da se nasiš! Delo je ideal! Delo je vera naših dni!«

Vpitje.

Vse je kazalo dobro za Allana. A ko jih je pozval, naj se spet lotijo dela, je postalo iznova ledeno mrzlo okoli in okoli. Polastil se jih je spet strah...

Allan je izgubil.

